

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Румяна Николаева Нейкова, Научна специалност - 3.8. Икономика и управление, външен член на научното жури

Относно: Конкурс за професор по научна специалност /научно направление, научна област/ в МВБУ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси и организационни процеси), публикуван в „Държавен вестник“, бр. 8 от 28 януари 2025 г.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на МВБУ гр. Ботевград с Решение на АС №24/26.03.2025г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед на Ректора №038/02.04.2025 г..

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

За участие в конкурса за „професор“ са представени документи от единствен кандидат – доц. д-р Мариана Николова Ушева, която от 26.08.2024 г. заема академичната длъжност „доцент“ в Международно висше бизнес училище гр. Ботевград.

Доц. д-р Мариана Николова Ушева получава висше образование в Русия, първоначално в КГПИ, гр. Сиктивкар, а след това в Уралския педагогически институт в гр. Екатеринбург, където защитава и докторска дисертация за научна степен „доктор по философия“. Тя има много добри познания по руски и английски език, което ѝ позволява да следи международните постижения в областта на управлението на човешките ресурси, да ги обогатява и да ги адаптира към българските икономически и социални условия, и на база това изгражда концепцията си за трансгенерационното лидерство и типологизацията на мотивационните профили.

Доц. д-р Мариана Николова Ушева има богат организационен и преподавателски опит. Тя е ръководител, активен участник и експерт в много изследователски и образователни научни университетски, национални и международни проекти, изявен лектор с нови нетрадиционни методи и подходи на преподавателска работа с бакалаври и магистри, оперативен координатор по програма Еразъм +, експерт по управленска психология в Българската камара за образование, наука и култура, членува в наши и международни научни организации и редколегии, експерт по възпитателна работа и гражданско образование, психолог към Общински център за защита правата на детето, училищен психолог и др.

Представената информация от доц. д-р Мариана Ушева разкрива нейната научна насоченост към няколко групи проблеми: в областта на управлението на човешките ресурси; на моделирането на мотивационни профили и стратегически решения; на дигитализацията на човешките ресурси и иновациите в обучението; на приложимостта на управленските модели в практиката.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „професор“ доц. д-р Мариана Николова Ушева изпълнява и дори преизпълнява националните изисквания според ЗРАСРБ, както и допълнителните изисквания според Правилника за неговото приложение в МВБУ. Това се доказва от анализа на представените материали и Карта за изпълнение на количествените и качествени изисквания за заемане на длъжността „Професор“.

3.1. Изпълнение на количествените изисквания.

Според „Картата за изпълнение на количествените изисквания“, доц. д-р Мариана Николова Ушева представя конкретни доказателства за изпълнение на националните минимални количествени изисквания и допълнителните изисквания на АС на МВБУ за заемане на академични длъжности. От представената карта се вижда, че са отчетени 2090 точки, при необходим минимум 550 точки за заемане на академичната длъжност „професор“. Очевидно, е че научната продукция на кандидатката покрива напълно определените с нормативните документи количествените изисквания.

Представените за участие в конкурса научни трудове не повтарят публикациите за придобиване на академичната длъжност „доцент“ и съответстват на тематичната насоченост на конкурса. Те са публикувани в легитимни издателства.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Според „Картата за изпълнение на качествените изисквания“, доц. д-р Мариана Николова Ушева представя конкретни доказателства за изпълнение на националните минимални качествени изисквания и допълнителните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в МВБУ. Установени са доказателства за принос в развитието на знанието в областта на концептуалната роля на трансгенерационния лидер, като интегратор на различни поколения в работната среда; типологизацията на мотивационни профили и персонализация на мотивационни стратегии за организационна диагностика и стратегическо вземане на решения; за ефектите от дигитализация на човешките ресурси и финансовите измерения на човешкия капитал; за приложимостта на управленските модели и иновациите в квалификацията и развитието на бъдещи лидери.

Направената съпоставка на представените за конкурса научни трудове от кандидатката, с изискванията в „Картата за изпълнение на качествените изисквания“ доказва тяхното изпълнение при наличие на необходимото тематично съответствие.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц. д-р Мариана Николова Ушева е утвърден преподавател, с богат опит, който се формира на базата на активни целенасочени изследвания в областта на психологията и на човешките ресурси. Нейната учебно-преподавателската работа е свързана с изпълнение на лекционна дейност, разработване на учебни планове и програми, публикувани учебници и учебни материали, работа със студенти и докторанти.

От началото на своята преподавателска кариера и досега тя е разработила лекционни курсове и учебни програми за повече от 20 дисциплини за обучение на бакалаври, магистри и на специализиращи в следдипломна квалификация. В центъра на преподавателската работа на кандидатката е самостоятелен учебник по управленска психология (Ушева, М. Управленска психология: умения, диагностика, въздействия, Унив. изд. „Н. Рилски“, Благоевград, 2017 г. ISBN 978-954-00-0130-2.). Учебникът е актуален, защото в епоха на дигитална трансформация, интензивна комуникация и динамични лидерски модели, мениджърските умения са от решаващо значение за ефективността на организациите. Трябва да се подчертае, че в този учебник авторът успява да съчетае класически знания с нови реалности, което го прави актуален, навременен и много необходим в съвременното бизнес образование и управленската практика. Особено внимание в него заслужава практическият модул, който включва

тестове, методики за самодиагностика и креативни задачи, които насърчават активното участие на обучаемия в личностното му развитие. Тематичният обхват е балансиран между теория и практика, между индивидуалната психология и груповото взаимодействие, между управление и самоуправление. Всичко това подчертава неговата практическа приложност.

Особено полезно, с конкретно приложно значение за практиката, е участието на кандидатката в учебника „Гостоприемство в туристическата индустрия“, който се отнася до подготовката и управлението на човешките ресурси в туризма (Воденска, М., М. Ушева (2019) Гостоприемство в туристическата индустрия, I част, Изд. „Матком“, София, 136 с.; с. 73 -131, ISBN 978-619-7423-13-6.). Темата, разгледана от доц. д-р Мариана Ушева, е изключително актуална, особено предвид съвременните предизвикателства, свързани с кадровия дефицит, професионалната мобилност, дигитализацията и нарастващите изисквания на туристите. Разработената част дава отговор на редица практически въпроси и предоставя реалистични насоки за подготвяне на кадри в условията на динамична бизнес среда.

В процеса на обучението кандидатката прилага нови нетрадиционни методи за преподаване и усвояване на знанието. Тя изготвя оригинални материали за ролеви игри, казуси, тестови задачи, дискуссионни въпроси, тренинги и др., които засилват интереса на студентите и подпомагат провеждането на учебните занятия.

В МВБУ кандидатката за заемане на академична длъжност „професор“ води лекционни курсове по седем дисциплини в областта на управлението на човешките ресурси (Справка за академична натовареност № 18/21.03.2025 г.).

Лекционните курсове са свързани с предмета на конкурса.

Като обобщение може да се посочи, че кандидатката е много добре подготвен преподавател, притежава необходимия професионален опит и академична компетентност, изпълнява на високо ниво преподавателските си задължения и отговаря на изискванията за заемане на длъжността „професор“ в МВБУ гр. Ботевград

5. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Доц. д-р Мариана Николова Ушева представя за участие в конкурса 4 самостоятелни монографии, 2 учебника (1 в съавторство), 16 статии (14 в съавторство) и 6 научни доклада (5 в съавторство). Тези научни трудове могат да бъдат систематизирани в четири научни направления: Управление на човешките ресурси, Управленска психология, Корпоративно управление и устойчивост и Управление на човешките ресурси в туризма.

Централно място в научните публикации на кандидатката заема уникалното мащабно изследване за мултигенерационното управление на човешките ресурси, публикувано в три самостоятелни книги:

- Ушева, М. *Мултигенерационно управление на човешките ресурси: от Поколение Т до Поколение Алфа. Индивидуално-психологически характеристики на поколенията, Книга 1, София, 2025, Изд.на МВБУ / IBS Press ISBN: 978-619-7610-32-1*

- Ушева, М. *Мултигенерационно управление на човешките ресурси: от Поколение Т до Поколение Алфа. Особенности и мотивационна специфика на поколенията, Книга 2, София, 2025, Изд.на МВБУ / IBS Press. ISBN: 978-619-7610-37-6*

- Ушева, М. *Мултигенерационно управление на човешките ресурси: от Поколение Т до Поколение Алфа. Стимулиране на мотивацията на различните поколения в работна среда, Книга 3, София, 2025, Изд. на МВБУ / IBS Press. ISBN: 978-619-7610-39-0*

Въз основа на информация от 573 панелни интервюта и 507 анкетни формуляри, чрез задълбочен сравнителен и контент анализ, исторически анализ, индукция и дедукция, анкети, панелни интервюта, наблюдения и статистическа информация, се обобщават и представят характеристики и тенденции в развитието на човешките ресурси по групи за периода от 1941г. до 2024 г.. Изследването на даден обект за такъв продължителен период от време дава възможност за проследяване и отчитане на настъпването на промени, които могат да имат решаващо значение за разработване на стратегии за човешките ресурси, както и за резултатното функциониране на организацията.

Изследването е фокусирано върху три основни проблема на формирането и развитието на човешките ресурси през призмата на пет поколения: Индивидуално-психологически характеристики на поколенията – Книга 1, Особенности и мотивационна специфика на поколенията – Книга 2 и Стимулиране на мотивацията на различните поколения в работна среда – Книга 3.

Трилогията „Мултигенерационно управление на човешките ресурси: от Поколение Т до Поколение Алфа“ може да се оцени като високонаучно, добре аргументирано и практически релевантно изследване. То съчетава в себе си теоретична обосновааност, иновативна методология, богата емпирична база и ясни практически изводи.

Като обобщение може да се посочи, че както в научно, така и в приложно отношение научния трудът заслужава висока академична оценка. Резултатите от изследването могат да се интегрират в университетски програми по управление на човешките ресурси, организационно поведение и мениджмънт при обучение на магистри и докторанти, да се внедрят в практиката на HR отдели и в различни обучителни програми. Като най-съществена значимост обаче, трябва да се отбележи предоставянето на голямо количество обобщена и систематизирана информация на изследователите и на мениджърите от практиката за развитието на няколко поколения човешки ресурси. От нея могат да се дефинират тенденции и да се разработят стратегии за развитието на човешките ресурси у нас.

Постиженията и значимостта на това монографично изследване се определят преди всичко от факта, че то е първо по рода си за нашата наука и се базира на обширно и мащабно изследване, използвана е богата емпирична база и нормативна информация и има висока приложна стойност.

Другите публикации, представени за участие в конкурса съответстват на изискванията и разкриват нагласата на автора за разработване на актуални проблеми в управлението на човешките ресурси със значимост за организацията, за страната и на международно равнище.

Доц. д-р Мариана Николова Ушева е известна на нашата и международната научна общност, което се потвърждава от Справката за цитирания.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси

Представените научни трудове от доц. д-р Мариана Николова Ушева отразяват значим етап в нейното израстване и развитие като изследовател и академичен преподавател. В Справката за приносите коректно са отразени подробно постигнатите резултати от направените изследвания в четирите научни направления, които безспорно доказват, че научните трудове имат приносен характер както за научните знания, така и за учебно-преподавателската работа и особено за практиката, защото човешките ресурси са основния движещ елемент на организацията и от тяхната квалификация и рационално оползотворяване зависи нейната конкурентоспособност.

Приемам посочените приноси като резултат от самостоятелната целенасочена изследователска работа на кандидатката, чрез която се представят нови, обогатяват се и

се доразвиват съществуващи вече научни знания в областта на управлението на човешките ресурси, управленската психология, корпоративното управление и устойчивостта.

Приносите са правилно структурирани в съответствие с научно-изследователски направления на творчество на кандидатката.

Към момента на изготвяне на становището нямам информация за плагиатство и за ползване на конфиденциална информация.

7. Основни критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към материалите, представени за участие в конкурса. Имам препоръка за продължаване на изследователската работа в областта на мотивационната нагласа на човешките ресурси в условията на дигитализацията, скоростното развитие на изкуствения интелект и бързите промени на трудовия пазар у нас и в ЕС.

8. Заключение

Кандидатката за заемане на академичната длъжност „професор“ е предоставила доказателства за значими научни и научно-приложни приноси в областта на управлението на човешките ресурси и оптимизацията на организационните процеси. На базата на направената съвкупна оценка на научно-изследователската и учебно-преподавателска дейност на кандидатката, може да се направи заключението, че доц. д-р Мариана Николова Ушева отговаря напълно на изискванията и на наукометричните показатели детерминирани в ЗРАСРБ и в Правилника за неговото приложение за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в МВБУ.

Следователно, може да се направи извода, че доц. д-р Мариана Николова Ушева изпълнява всички изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ по професионално направление в МВБУ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление (Управление на човешки ресурси и организационни процеси). Затова препоръчвам с убеденост тя да бъде назначена на академичната длъжност „професор“ в МВБУ – гр. Ботевград.

05.05.2025 г.
София

Подпис:
проф. д-р Румяна Нейкова